

Veřejná výzkumná instituce

Veřejná výzkumná instituce (VVI) je právnickou osobou. Hlavní činností - předmětem činnosti je výzkum, včetně zajišťování infrastruktury výzkumu¹ podporovaný zejména z veřejných prostředků v souladu s podmínkami pro poskytování veřejné podpory stanovenými právem Evropských společenství².

Zřizovatelem veřejné výzkumné instituce může být Česká republika - funkci zřizovatele plní ministerstvo nebo jiný ústřední orgán státní správy, dále Akademie věd České republiky (která se sama veřejnou výzkumnou institucí) nebo vyšší územní samosprávný celek. Je zřízena dnem vydání zřizovací listiny zřizovatelem.³ Vzniká dnem, ke kterému je na návrh zřizovatele zapsána do rejstříku veřejných výzkumných institucí, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje o veřejných výzkumných institucích. Do 6 měsíců od vzniku VVI musí být zřízeny orgány VVI – ředitel, rada. Rejstřík veřejných výzkumných institucí vede MŠMT jako veřejný seznam. Pro každou zapsanou veřejnou výzkumnou instituci vede ve sbírce listin zvláštní složku.

Zřizovatel určí v návrhu den, ke kterému má být zápis proveden. K návrhu na zápis musí být přiložena zřizovací listina. V případech, kdy veřejná výzkumná instituce vzniká splnutím nebo rozdělením, podává zřizovatel návrh na její zápis společně s návrhem na výmaz zanikajících veřejných výzkumných institucí z rejstříku veřejných výzkumných institucí. Zřizovatel podává také návrh na zápis změny zřizovací listiny, změny v osobě ředitele veřejné výzkumné instituce,

¹ Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků.

² Čl. 87 a 89 Smlouvy o založení Evropského společenství, ve znění pozdějších smluv.

³ **Zřizovací listina** obsahuje:

- a) označení a sídlo organizační složky státu vykonávající funkci zřizovatele nebo, je-li zřizovatelem územní samosprávný celek, jeho název a identifikační číslo osoby,
- b) název a sídlo veřejné výzkumné instituce,
- c) určení doby, na kterou je veřejná výzkumná instituce zřizována; v případě zřízení veřejné výzkumné instituce na dobu určitou musí být tato doba uvedena,
- d) účel, ke kterému je veřejná výzkumná instituce zřizována, a tomu odpovídající druh činnosti ve výzkumu jako předmět hlavní činnosti veřejné výzkumné instituce,
- e) předmět, podmínky a rozsah činností, které nejsou výzkumem nebo jeho infrastrukturou,
- f) vymezení majetku, který je vkládán do veřejné výzkumné instituce, včetně ocenění majetku v účetních cenách, vymezení závazků, které souvisí s vkládaným majetkem a přecházejí na veřejnou výzkumnou instituci,
- g) stanovení základní organizační struktury veřejné výzkumné instituce,
- h) určení, kteří zaměstnanci veřejné výzkumné instituce se stávají zaměstnanci veřejné výzkumné instituce, pokud vznikne rozdělením.

V době - od jejího zřízení do jejího vzniku, je oprávněn jednat jménem veřejné výzkumné instituce zřizovatel. Do doby jmenování ředitele veřejné výzkumné instituce je oprávněna jednat jménem veřejné výzkumné instituce osoba pověřená zřizovatelem řízením veřejné výzkumné instituce.

sloučení, splynutí nebo rozdělení veřejné výzkumné instituce, vstupu veřejné výzkumné instituce do likvidace. Stejně tak návrh na její výmaz z rejstříku veřejných výzkumných institucí podává zřizovatel. V ostatních případech je osobou oprávněnou podávat návrh na zápis změn do rejstříku veřejných výzkumných institucí ředitel veřejné výzkumné instituce nebo její likvidátor.

Zřizovací listina se vydává i při vzniku veřejné výzkumné instituce splynutím. Poněvadž se jedná o specifickou organizaci financovanou z veřejné podpory, musí mít jasné označení, název musí obsahovat "veřejná výzkumná instituce" nebo jeho zkratku "v. v. i."

Zániku veřejné výzkumné instituce předchází její zrušení bez likvidace nebo s likvidací.

Rozpočet VVI

Veřejná výzkumná instituce sestavuje vyrovnaný rozpočet na kalendářní rok a střednědobý výhled rozpočtu nejméně na dva další následující roky. Do rozpočtu a střednědobého výhledu VVI zahrnuje náklady a výnosy související s hlavní, další a jinou činností. Veřejná výzkumná instituce zveřejňuje rozpočet a střednědobý výhled rozpočtu nejpozději do 30 dnů ode dne jeho schválení radou instituce.

Výnosy VVI jsou zejména finanční prostředky získané z podpory výzkumné organizace na základě jí dosažených výsledků nebo projektů výzkumu, vývoje a inovací z veřejných prostředků podle zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků, dále podpory hlavní nebo další činnosti z jiných než veřejných prostředků, výnosy z majetku, přijaté dary a dědictví, dotace na další činnost z veřejných prostředků, výnosy jiné činnosti.

Náklady VVI zahrnují zejména náklady na hlavní činnost, náklady na další činnost a náklady na jinou činnost. Náklady na činnost orgánů veřejné výzkumné instituce VVI hradí z prostředků veřejné výzkumné instituce. Další činnosti, jestliže jsou povoleny ve zřizovací listině VVI a jsou podporované z veřejných prostředků, může provádět na základě požadavků příslušných organizačních složek státu nebo územních samosprávných celků ve veřejném zájmu. Jinou činnost, kterou je činnost hospodářská může provádět za účelem dosažení zisku, navazuje na hlavní činnost a neohrožuje hlavní činnost – výzkum, přičemž náklady a výnosy každé z uvedených činností jsou v účetnictví vedeny odděleně. Přitom výnosy z těchto činností musí pokrýt alespoň skutečně vynaložené náklady. Pokud je na konci účetního období výsledkem

hospodaření v další nebo jiné činnosti ztráta, VVI musí neprodleně tuto ztrátovou činnost ukončit.

Výsledek hospodaření VVI je tvořen výsledkem hospodaření v hlavní činnosti a výsledkem hospodaření v další a jiné činnosti po zdanění. Zisk po zdanění VVI využívá nejprve k úhradě případné ztráty z minulých období, dále k podpoře hlavní činnosti prostřednictvím fondů. Prostředky podpory výzkumu, vývoje a inovací z veřejných prostředků může veřejná výzkumná instituce použít pouze k účelu, ke kterému jí byly poskytovatelem poskytnuty, a to i v případě jejich převodu do fondu účelově určených prostředků.

Veřejná výzkumná instituce vytváří fondy a to rezervní fond, fond reprodukce majetku, fond účelově určených prostředků a fond sociální. Zůstatky fondů k 31. prosinci běžného roku se převádějí do následujícího rozpočtového roku.

Rezervní fond

Zdrojem rezervního fondu je přiděl finančních prostředků nejméně ve výši 5 % ze zisku běžného účetního období po zdanění, dále jsou to peněžní dary, s výjimkou peněžních darů účelově určených.

Veřejná výzkumná instituce může použít prostředků rezervního fondu především k úhradě ztráty, k úhradě sankcí, dále ke krytí dočasného nedostatku finančních prostředků, k úhradě nákladů hlavní činnosti nezajištěných výnosy, k doplnění fondu reprodukce majetku po schválení radou instituce, nebo na úhradu jiných výdajů, které v mimořádných případech schválí zřizovatel a dozorčí rada.

Fond reprodukce majetku

Zdrojem fondu reprodukce majetku jsou finanční prostředky ve výši účetních odpisů dlouhodobého majetku, přiděl ze zisku, peněžní dary určené na pořízení a technické zhodnocení dlouhodobého majetku, výnosy z prodeje dlouhodobého majetku, peněžní prostředky přijaté na pořízení a technické zhodnocení dlouhodobého majetku, peněžní prostředky přijaté na sdružení prostředků k pořízení dlouhodobého majetku, peněžní prostředky rezervního fondu, jejichž převod do fondu reprodukce majetku schválila rada instituce.

Veřejná výzkumná instituce může použít prostředky fondu reprodukce majetku na pořízení dlouhodobého i krátkodobého majetku, na financování oprav a udržování dlouhodobého i krátkodobého majetku, na technické zhodnocení dlouhodobého majetku, dále pro sdružování

prostředků na pořízení dlouhodobého majetku s jinou institucí, nebo k úhradě splátek úvěrů a půjček na pořízení dlouhodobého majetku, včetně úroků z těchto úvěrů a půjček.

Fond účelově určených prostředků

Zdrojem fondu účelově určených prostředků jsou účelově určené peněžní dary s výjimkou darů určených na pořízení a technické zhodnocení dlouhodobého majetku, účelově určené peněžní prostředky ze zahraničí, účelově určené veřejné prostředky včetně prostředků účelové a institucionální podpory výzkumu, vývoje a inovací z veřejných prostředků, které nemohly být VVI efektivně použity v tom rozpočtovém roce, ve kterém jí byly poskytnuty, přičemž tyto prostředky může VVI převést do fondu účelově určených prostředků do výše 5 % objemu účelově určených veřejných prostředků poskytnutých veřejné výzkumné instituci na jednotlivé projekty výzkumu, vývoje a inovací nebo jednotlivé činnosti prováděné v rámci další činnosti v daném kalendářním roce. Převod účelově určených prostředků veřejná výzkumná instituce písemně oznámí jejich poskytovateli. Prostředky fondu účelově určených prostředků může VVI použít pouze k účelu, ke kterému jí byly poskytnuty.

Sociální fond

Zdrojem sociálního fondu je základní příděl na vrub nákladů veřejné výzkumné instituce ve výši 2 % z ročního objemu nákladů veřejné výzkumné instituce zúčtovaných na mzdy, náhrady mzdy a odměny za pracovní pohotovost a příděl ze zisku, podle pravidel jeho rozdělení.

Sociální fond VVI se pro účely vymezení způsobilých nákladů ve výzkumu, vývoji a inovacích podle zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací považuje za fond kulturních a sociálních potřeb.

Majetek

Veřejná výzkumná instituce je povinna majetek využívat k realizaci hlavní činnosti. Využívá ho ke své činnosti, pro kterou byla zřízena, majetek potřebný k zajištění účelu činnosti, který zřizovatel vložil do VVI na základě zřizovací listiny majetek, případně na ni převede závazky související s vkládaným majetkem, nejvýše však do výše 20 % hodnoty tohoto vkládaného majetku, což může zřizovatel učinit i po vzniku VVI změnou zřizovací listiny VVI. K přechodu závazků se nevyžaduje souhlas věřitele. Zřizovatel ručí za splnění závazků, které přešly na VVI. Veřejná výzkumná instituce musí bez zbytečného odkladu oznámit věřiteli změnu v osobě dlužníka. Majetek a závazky vymezené ve zřizovací listině včetně práv a povinností z pracovněprávních vztahů přecházejí na VVI dnem jejího vzniku nebo dnem zápisu

změny do zřizovací listiny, s výjimkou vlastnických nebo jiných věcných práv k nemovitostem, která jsou předmětem evidence v katastru nemovitostí. Vlastnická nebo jiná věcná práva k nemovitostem nabude veřejná výzkumná instituce vkladem těchto práv do katastru nemovitostí. Vklad se provede na základě zřizovací listiny nebo její změny. Návrh na vklad vlastnického nebo jiného věcného práva k nemovitostem do katastru nemovitostí se musí podat bez zbytečného odkladu po vzniku VVI nebo po zápisu změny do zřizovací listiny, do rejstříku veřejných výzkumných institucí.

K předání a převzetí vkládaného majetku a převáděných závazků, případně listin prokazujících jejich existenci, musí dojít bez zbytečného odkladu po jejich nabytí VVI a to na základě předávacího protokolu. Dnem předání je VVI odpovědná i za škody na majetku.

O nakládání s majetkem veřejné výzkumné instituce rozhodují orgány veřejné výzkumné instituce v některých případech upravených zákonem o VVI je nutný rovněž předchozí písemný souhlas zřizovatele.

Veřejná výzkumná instituce může sama nebo společně s jinými osobami založit jinou právnickou osobu nebo založit sdružení s jinými právnickými či fyzickými osobami nebo do takového sdružení vstoupit pouze za účelem využívání výsledků své výzkumné činnosti. Veřejná výzkumná instituce může provést peněžitý či nepeněžitý vklad, včetně nemovitých věcí vložených do veřejné výzkumné instituce zřizovatelem, do jiné právnické osoby nebo jinak úplatně nabýt majetkovou účast v jiné právnické osobě pouze v případě, že tato právnická osoba provádí výzkum a vývoj nebo využívá výsledky hlavní činnosti veřejné výzkumné instituce.

Veřejná výzkumná instituce se nesmí stát se společníkem veřejné obchodní společnosti nebo komplementářem komanditní společnosti, nesmí vkládat do jiné právnické osoby prostředky z poskytnuté veřejné podpory nebo dotace, s výjimkou institucionální podpory výzkumné organizace podle zhodnocení jí dosažených výsledků. Nesmí ohrozit svou hlavní činnost.

Veřejná výzkumná instituce nesmí zajišťovat závazky jiných osob ani zřizovat zástavní právo k nemovitostem a nemůže nabývat jiné cenné papíry než cenné papíry vydané státem nebo územním samosprávným celkem, za jejichž splacení se stát nebo územní samosprávný celek zaručil.

Zcizí-li VVI majetek, je povinna sjednat cenu ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá. Bezúplatně lze majetek zcizit pouze ve veřejném zájmu.

Účetnictví VVI

Veřejná výzkumná instituce je účetní jednotkou, účtuje o nákladech výnosech na akruálním principu. Podle zákona účetnictví je zařazena mezi tzv. veřejně prospěšné poplatníky, jejichž hlavní činností není podnikání. Je povinna mít účetní závěrku ověřenou auditorem.

Výroční zpráva

Veřejná výzkumná instituce vypracovává výroční zprávu. Výroční zpráva obsahuje informace o složení orgánů veřejné výzkumné instituce a o jejich činnosti či o jejich změnách, informace o změnách zřizovací listiny, hodnocení hlavní činnosti, hodnocení další a jiné činnosti, dále informace o opatřeních k odstranění nedostatků v hospodaření a zprávu, jak byla splněna opatření k odstranění nedostatků uložená v předchozím roce, stanoviska dozorčí rady, případně další požadované skutečnosti. Po schválení výroční zprávy radou instituce ji zveřejňuje, a to nejpozději do 6 měsíců po skončení hodnoceného období. Hodnoceným obdobím je kalendářní rok. Informace o výsledcích výzkumné činnosti veřejné výzkumné instituce musí být veřejně dostupné v informačním systému výzkumu, vývoje a inovací a ve výroční zprávě o činnosti a hospodaření veřejné výzkumné instituce, zveřejněné způsobem umožňujícím dálkový přístup nejpozději do 30 dnů po jejím schválení.

Na formu veřejné výzkumné instituce se transformovaly státní příspěvkové organizace v oblasti výzkumu. Proces přeměny dříve příspěvkových organizací na veřejné vědecké instituce je upraven zákonem⁴. Majetek ve vlastnictví ČR, se kterým zajišťovala v minulosti svou činnost státní příspěvková organizace, přešel s transformací této státní příspěvkové organizace na státní VVI. V případě výzkumné příspěvkové organizace zřízené územním samosprávným celkem je rozhodnutí o její transformaci na VVI v pravomoci zastupitelstva tohoto ÚSC.

Hospodaření veřejné výzkumné instituce je v mnohém podobné hospodaření příspěvkových organizací.

⁴ Viz příloha č. 1 k zákonu č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

